

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

2007 vasaris

VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

**UŽ
Laisvę
kovoję
ir
žuvę,
palikome
Lietuvą
saugoti
Jums!**

Dail. Antano R. Šakalio pieš.

Lukiškių aikštės Vilniuje sutvarkymo idėjas gali siūlyti ir visuomenė

Prieš paskelbiant architektūrinį-meninį konkursą Vilniaus Lukiškių aikštei sutvarkyti, rengiamos atviros menininkų kūrybinės dirbtuvės bei vaikų piešinių ir rašinių apie aikštės ateitį konkursai, kuriuose gali dalyvauti visi šalies gyventojai. Kaip pranešė Vilniaus miesto savivaldybė, šie konkursai organizuojami siekiant sulaukti kuo daugiau meninių idėjų aikštės ir jos prieigų sutvarkymui bei norint suteikti galimybę visuomenei išsakyti savo nuomonę. "Norime suteikti galimybę išsakyti ne tik specialistams, sudaryti visuomenei sąlygas dalyvauti visame procese, sužinoti įvairių visuomenės sluoksnių nuomonę, įvaizdį, išsivaizdavimą, suteikti tribūną visiems norintiems", - projekto tikslus vardijo Vilniaus miesto savivaldybės Miesto estetikos poskyrio vedėja Beatričė Ragutienė.

Atvirose kūrybinėse dirbtuvėse kuriantys menininkai bus skatinami pateikti savo idėjas, modeliuoti ir varijuoti galimus sprendimus, atsižvelgiant į platesnę Vilniaus architektūrinę urbanistinę erdvę. Švietimo įstaigos raginamos organizuoti piešinių ir rašinių konkursus, kuriuose galėtų dalyvauti visos Lietuvos vaikai. Geriausi menininkų kūrybinėse dirbtuvėse sukurti darbai, o taip pat vaikų rašiniai bei piešiniai vasarį bus eksponuojami specialiai surengtoje parodoje. Geriausių idėjų autoriai bus apdovanoti. Anot B. Ragutienės, rengiant tokį projektą, bus galima sužinoti visuomenės nuomonę, vizijas,

tendencijas bei į jas atsižvelgus pakoreguoti Lukiškių aikštės sutvarkymo architektūrinio-meninio projekto konkurso sąlygas.

Lukiškių aikštę, kurios centre sovietmečiu stovėjo Rusijos bolševikų vado Lenino skulptūra, ruošiamasi sutvarkyti per

kelerius metus. Joje turėtų atsirasti Lietuvos žmonių kovas už nepriklausomybę simbolizuojanti skulptūra "Laisvė". Šiuos planus tikimasi įgyvendinti iki 2009 m., kai bus minimas Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetis, o Vilnius taps Europos kultūros sostine.

Iš Lietuvos politinių kalinių Sąjungos metinės konferencijos

Paskutiniai du šimtmečiai Lietuvos valstybei buvo okupacijų, tremčių kitokių represijų bei sukilimų ir nuolatinės kovos už savo laisvę istorinis tarpsnis. Dėl šių priežasčių negalėjo normaliai vystytis mūsų miestai. Jie buvo rusinami, lenkinami arba paliekami bevardžiais. Mūsų miestų aikštės, skirtingai nuo kitų Europos valstybių miestų aikščių, liko be istorinių paminklų, žyminių mūsų tautos ir jų didžiaviečių priešams-okupantams draskytus nasrus, lauzytus nugarkaulius, ženklų-simbolių.

Mes įsitikinę, kad tokia vieta, istorinė ir pagrindinė mūsų valstybės aikštė, yra Lukiškių aikštė. Šioje erdvėje galima talpinti visus dėl okupacijų prarastus istorinius ženklus-simbolius.

Mes tikimės, kad čia atsiras mūsų Valstybės-Karalystės gimimo, Ordinų triuškinimo, Gedimino išminties, Vytauto mostonos, krikšto, mūsų valstybės žlugimo, sukilėlių drąsos, katogininkų ir tremtinių ištvermės bei partizanų karių-sava-

norių nepakartojamo karžygiškumo, Nežinomo partizano ir pagaliau okupacinio jungo nusimetimo ir mūsų valstybės atstatymo ženklai-simboliai. Pagrindinis Laisvės simbolis galėtų būti Motinos-Lietuvos rankose Amžinoji ugnis.

Mes įsitikinę, kad politikai ir menininkai, atstatę istorinę tiesą savo bendrapiliečiams, paaukojusiems žygius ir pačius save dėl to, kad gali šiandien laisvai kurti, tapti nepriklausomais politikais, pasielgs ne tik šiuolaikiškai, bet savo kūrybine dvasia prisilies prie laisvę gynusių didžiaviečių. Tai - tik nedaugeliui lemta.

Mes esame vieni iš tų, kurie stojom į bekompromisines grumtynes su okupantais ir mus lydėjo okupacijų sėkmė, todėl tikime, kad mūsų pirmtakai ir bendražygiai, nepatyrę šio nušvitimo, bus įamžinti šioje aikštėje.

Vilniaus miesto, Europos ir kitos šių laikų miestų tuščios aikštės ir erdvės laukia jūsų kūrybinio polėkio, kuris stebintų jau šiandieninę laisvę patyrusių

menininkų savastimi ir laisvės polėkio dvasia.

Linkime menininkams ir politikams kūrybinės sėkmės.

Prieš šią aikštę KGB pastatas, kuriame okupantai ne tik žudė, bet ir vykdė visas įmanomas (ir tiesiog neįmanomas) represijas prieš kovotojus už mūsų laisvę.

Nepakėlęs represijų partizanas "Vapsva" nusižudė šuoliu iš aukščio ant šaligatvio prie šio pastato.

Mes manome, kad tuometinių šaligatvio plytelių intarpas, į šiuolaikinį grąnito šaligatvį, su atitinkamu tekstu, būtų šio didvyrio ryžto akcentas, matomas kiekvienam praeiviui einančiam pro šią mūsų istorinio tragizmo vietą.

Nevenkime akivaizdžiai parodyti visiems, savo patriotų ryžtingų protesto žingsnių, rodančių moralės pergalę prieš smurtą ir prievartą, įvertintų aukščiausią kainą.

*Konferencijos dalyvių vardu -
Petras Girdzijauskas*

Kuriama paminklo "Laisvė" vizija

Edmundas Simanaitis

Lietuvos Respublikos Seimas 1999 m. vasario 11 d. priėmė nutarimą Nr. VIII-1070 "Dėl valstybės sostinėje esančios Lukiškių aikštės funkcijų".

Šio teisės akto 1 straipsnis skelbia: "Lukiškių aikštė formuojama kaip pagrindinė reprezentacinė Lietuvos valstybės aikštė su laisvės kovų memorialiniais akcentais".

"Lukiškių aikštė Vilniuje, kaip istoriškai susiformavusi vientisa urbanistinė erdvė, turi atlikti valstybinę reprezentacinę ir kartu visuomeninę funkciją. Projektiniai sprendimai turi apimti ir suderinti abi šias funkcijas - įkomponuoti pastatą Gedimino pr. 40 ir Aukų gatvę bei įvertinti Pamėnkalnio (Taurakalnio) urbanistinių sprendimų perspektyvą", - byloja 2 straipsnis.

Tame pačiame nutarime pasiūlyta "Vyriausybei ir Vilniaus miesto tarybai organizuoti Lukiškių aikštės plėtros koncepcijos parengimą, aikštės projektavimą ir projekto įgyvendinimą". Taip pat buvo pasiūlyta Vyriausybei sudaryti projektų vertinimo komisiją, patvirtinti projektų vertinimo taisykles ir projektinę užduotį, o parengus projektą, "supažindinti su juo Seimą ir patvirtinti 1999 metais".

Praėjo septyneri delsimo metai. Pagaliau iniciatyvos ėmėsi Vilniaus miesto savivaldybė. Vilniaus rotušėje gruodžio 13 d. nemažas būrys architektų, dailininkų, politikų, meno žmonių svarstė Lukiškių aikštės suplanavimo ir simbolio "Laisvė" sukūrimo architektūrinio meninio projekto klausimus. Siekta išgirsti nuomonių - kokia turėtų būti Lukiškių aikštės architektūrinė meninė vizija.

Sostinės meras A.Zuokas apibūdino Lukiškių aikštės sutvarkymą kaip nacionalinės reikšmės valstybės projektą. Konkurso sąlygas numatoma apsvastyti miesto taryboje ateinančių metų sausį. Vasarį bus skelbiamas tarptautinis konkursas ir tais pačiais metais išryškės konkurso laimėtojas. Išskiriamos trys funkcijos: valstybinė - reprezentacinė, memorialinė ir visuomeninė.

Keletas įdomesnių minčių ir pasiūlymų.

Mons. A.Svarinsko nuomone, galima būtų pasitenkinti dviem simboliais: Vyčio ir Kryžiaus. Seimo nario V.Andriukaičio nuomone, Lukiškių aikštės vizija neatsiejama nuo Gedimino prospektą, kitų jo aikščių, o taipgi ir Lukiškių kalėjimo. Centrinė sostinės aikštė turėtų akumuliuoti siejamų objektų idėjas.

Seimo narys P.Jakučionis su kartėliu priminė susirinkusiems, kad šis viešas aikštės sutvarkymo svarstymas jau trečias iš eilės. Jo nuomone, memoriale turėtų atsispindėti svarbiausios lietuvių tautos kovos, pavyzdžiui, mūšiai Durbės, Saulės, Žalgirio ir t.t. Be to, turėtų rasti nežinomo kario kapas ir Amžinoji ugnis.

Vienas iš Piliečių Santalkos steigėjų D.Kuolys mano, kad aikštėje galėtų nebūti jokių paminklų, o visą aikštės plotą reikėtų už-

sodinti ąžuoliukais. ąžuolynėlyje bus smagu pasivaikščioti ir seniams ir jauniems.

Akademiko prof. A.Tylos nuomone, "paminklas turėtų atspindėti XX amžių", kada per okupacijas ir karus buvo prarastas trečdalis tautos. Todėl turėtų būti paminklai nežinomam tremtiui, nežinomam partizanui ir nežinomam kariui.

Skulptorius G.Lukošaitis mano, kad konkurso sąlygose tikslinga numatyti memorialo vizijos kryptis, antraip, jo žodžiais tariant, "bus košė ir tiek".

Numatyta, kad architektūrinio-meninio projekto sukūrimo sąlygas derina LGGRT centro, architektų sąjungos, dailininkų sąjungos, Lietuvos istorijos instituto vadovai ir sostinės savivaldybės atstovai. Seimas jau minėtame savo nutarime pabrėžė "Lukiškių aikštės sąsają su okupacinių režimų represijomis ir laisvės kovų istorija". Laisvės sąvoka neatsiejama nuo piliečių pareigos ją ginti.

Iš to plaukia logiška išvada - būtina įtraukti į derintojų grupę atstovą iš tiesiogiai okupantų represijas patyrusių ir laisvės kovų dalyvių jungiančių visuomeninių organizacijų. Ši tautos dalis tokią teisę įgijo savo veikla, kurią diametraliai skirtingai įvertino sovietų baudžiamosios struktūros ir Trečiosios Respublikos Tėmidė. Tėvynės istorija begalę kartų tokią teisę patvirtino. Vertintojų komisijoje taip pat pageidautina įrašyti atstovą iš minėtų visuomeninių organizacijų.

Reikėtų sukonkretinti konkurso pirmojo etapo tikslus ir užduotis. Paminklas turėtų atspindėti visų epochų laisvės kovas. Tokiu atveju, pasak Seimo nario P.Jakučionio, reikėtų apsispręsti, kurie įvykiai atspindėtini, pavyzdžiui, mūšiai: Durbės, Saulės, Žalgirio, Oršos, Salaspilio, 1831, 1863 metų sukilimų kovos, 1918 - 1920 metų Nepriklausomybės kovos, 1941 m. Birželio sukilimas, 1944-1953 laisvės kovos, išpūdinga beginklės Tautos 1991m. sausio 13-osios pergalė prieš neribotos galios iki dantų ginkluotą okupanto divizijas. Sąrašas tikslintinas.

O gal tikslinga užduotyje aptarti paminkle atspindėtinus Valstybės raidos periodus (epochas), pavyzdžiui, Mindaugo karalystę, Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė, Dviejų Tautų Respublika, Pirmoji Lietuvos Respublika 1918 -1940, Antroji Respublika 1990-...? Šiuo klausimu iki šiol nėra vienos pripažintos nuomonės.

Aktualus ir svarstytinas klausimas dėl Nežinomo Kario kapo ir Amžinosios ugnies akcentų tikslingumo įrašyti į užduotį. Tokį pasiūlymą 2005 m. lapkričio 29 d. pateikė Vilniaus miesto merui LLKS valdybos pirmininkas J.Burokas, Lietuvos Sąjūdžio pirmininkas R.Kupčinskas, LMA narys ekspertas prof. A.Tyła, Lietuvos partizanų kapelionas mons. A.Svarinskas ir Kultūros paveldo ekspertas doc. dr. R.Batūra. Šie akcentai, beje būdingi daugelio valstybių sostinėms, suteiktų Lukiškių aikštei naują - sakralumo funkciją. Būtent čia aukštieji užsienio svečiai, atvykę į šalies sostinę Vilnių, pagerbtų visų epochų žuvusiuosius dėl Lietuvos laisvės.

Diskusija tebevyksta. Naudinga būtų skelbti piliečių nuomones ir naujus pasiūlymus dėl Lukiškių aikštės sutvarkymo ir paminklo "Laisvė" architektūrinio meninio sprendimo.

Kalbininkui, vertėjui,
dr. Vytautui Pranciškui Būdai
mirus, nuoširdžiai užjaučiame
velionio gimines, artimuosius
ir bendradarbius dėl
skaudžios netekties.

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
Krašto apsaugos bičiulių klubas
VARPO redakcija

Lietuvių tautos patriotui
ir geradariui
Jonui Petrui Kedžiui
mirus, nuoširdžiai
užjaučiame jo artimuosius
ir jo globotinius.

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
Krašto apsaugos bičiulių klubas
VARPO redakcija

Užjaučiame
Algimantą
Patašių
jo mamytei mirus.

Lietuvos Laisvės Kovotojų
Sąjunga
Krašto apsaugos bičiulių
klubas
VARPO redakcija

Užjaučiame
"Geležinio Vilko"
brigados štabo įgulos
tarnybos viršininką
vyr.ltn.Vaclovą Latvij
jo tėveliui mirus.

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
Krašto apsaugos bičiulių klubas
VARPO redakcija

Į tolimesnę ir netolimą praeitį

Vilius Bražėnas

Istorikų "1926 m." isterija

Astrologai kartais jaudina žmones jų žvaigždėms ir planetoms suėjus į vieną tašką. 1926 m. valdžios perversmo 80-mečio jubiliejaus ir ano meto Prezidento K. Griniaus 140 gimtadienio sutapimas gan astrologiškai paveikė Lietuvos istorikus. Atrodo, kai kuriems istorikams tokios progos sudaro pavojų tapti isterikais.

Gerokai prajuokino vieno istoriko keisto straipsnio dar keistesnė antraštė: "Ar komunistai 1926 m. rengė perversmą?" Į tai pilnai atsako paprastas klausimas: "Ar kada nors, kur nors komunistai NERENGĖ perversmo?" Komunizmas juk nėra ideologija, o tik sąmokslas valdžiai užgrobti. Komunistai paprastai skleidžia propagandinius nuodus masių nusmeginimui, kad tai išnaudojus tinkamu momentu. Tad niekus kalba tie, kurie kadangi 1926 m. nematė masinio, gal net ginkluotų komunistų pulkų galios demonstravimo, neranda pateisinimo nuvertimui valdžios, kurios vadovai, nors buvo patriotai, matyt nežinojo komunizmo strategijos esmės. Nedaug padeda tarsi ir moksliskai nešališkais likti siekią sukilimo komentatoriai. Tokie pirmiausiai atsistoja ant "vertinamas prieštaragai" tribūnos. Jei siekiama tiesos, komentatorius turėtų pasverti teigiamą prieš negiamą argumentų pusę ir pasakyti, kuri pusė nusveria. Net Dievo sutvertas pasaulis kai kieno vertinamas "prieštaragai". Vieniems gal norėtųsi, kad skruzdė būtų didesnė, o kitiems - kad dramblys būtų mažesnis? Ar nebuvo ir, atrodo, tebėra "prieštaragai" vertinamas 1990 m. Kovo 11 Aktas?

Net 1940 m. pirmosios Sovietų invazijos į Baltijos valstybes metu dėl nežinojimo komunizmo esmės aukšti pareigūnai prarado laisvę ir gyvybę. Vienas jų buvo ano meto VSD direktorius A. Povilaitis. Jis, matyt, nežinojo tikrovės apie sovietinę "teisę". Vienas istorikas rašo, kad 1939 m. Povilaičio apžvalginame pranešime apie visus įvykusius perversmus Lietuvoje neminima jokia komunistų grėsmė. Gali būti, kad (toje vietoje) neminima. Tačiau, nuvertus kairiąją akimi aklą socialdemokratų ir valstiečių liaudininkų vyriausybę savaime išnyko ir bet kokia komunistų perversmo ir net atviros propagandos grėsmė.

Tad ir prezidentui Griniui galima atlaidžiai taikyti vokišką posakį: "Geras žmogus, bet blogas muzikantas". Perversmas savaime yra blogis. Tad jame ką nors teigiamo nerasi. Kaip nieko teigiamo nėra operacijoje pūliuojančiam apendicitui išpjauti. Žinau, nes pats pergyvenau tokią operaciją. Pergyvenau ir 1926 m. sukilimo "operaciją". Šią - be skausmo: buvau 13-kos metų moksleivis. Tačiau vėliau džiaugiausi abiem operacijom, nes abi pašalino pūlius, kurie galėjo privesti prie mirties.

Vienok stebina isteriškųjų istorikų trumparegiškumas geopolitinei ano periodo istorijai. Juk apie visą Sovietų Sąjungą, savignai, buvo susidaręs autoritarinių - komunizmui priešnuodinių režimų ratas. Tiesa, buvo dar ir demokratinė Suomija. Tačiau ir isteriški istorikai turėtų žinoti, kad ji buvo pirmoji, prieš kurią buvo panaudotas Kremliaus karinis ginklas.

Dar vaikystėje teko susitikti Maskvos gatvėse akis - akin su Dzeržinskio čekistais. Todėl 1918 m. džiaugiausi, kad savanoriai iškovojo Lietuvos valstybės atstatymą. Jiems esu dėkingas už tai, kad 1922 m. galėjau grįžti į Nepriklausomą, be čekistų Lietuvą. Taipogi esu dėkingas 1926 m. perversmininkams už tai, kad net iki 1940-ųjų metų nebeteko susidurti su čekistais. Dabar belieka rūpintis ir veikti, kad anti-perversmininkai ir panašūs istorikai ir tautas naikinančiu globalizmo polonium apnuodyti valstybės vadovai bei kiti politikai neatiduotų lietuvių tautos Putino Maskvos ir diktatūrinio Briuselio čekistams. Jei, pagaliau, politikoje dalyvavimo ir tautos politinio švietimo pa-

reigą prisimins bent gera dalis mūsų inteligentijos, Lietuvos nepriklausomybė ir tautos laisvė bus saugi.

Emigracija ir smegduobės

Vargu ar atsirastų daug verslininkų norinčių investuoti lėšų remontui pastato, kurs stovi ant vis gilėjančios ir besiplečiančios smegduobės krašto. Tačiau ir LR vyriausybėje, ir neseniai Vilniuje vykusiame

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) seime autoritetingai siūloma eikvoti LR palyginamai mažas algas gaunančių darbuotojų ir pensininkų pinigus, kad palengvint LR apleidusių emigrantų gyvenimą, net aprūpinant mokytojais iš Lietuvos, mokyti užsienin išsprūdusių (gal net mokytojų?!) vaikus.

Jei bent jau būtų tikimybė, jog iš emigracinės smegduobės išropos koks 20% emigrantų. Tik pažiūrėkime, kiek Lietuvon tegrįžo po 50 metų net iš patriotinių - bėgusių nuo Raudonojo maro - užsienin 1944 m. pasitraukusių "emigrantų". Patirtis rodo, kad emigracija ir laikas sunaikina visų tautų emigrantų tautiškumą tolygiai, kaip sieros rūgštis iš vienos pusės ir druskos rūgštis iš kitos sunaikintų bet koki organizmą.

Galui teigti esąs "dvigubu emigracijos žinovu": 1914 metais nublokštas į Rusiją ir Ukrainą, o 1944 m. - į Vokietiją ir Ameriką. Reiškia: du kartus emigravęs ir du kartus grįžęs. Tačiau nė karto nepasitraukęs iš Nepriklausomos Lietuvos, o tik iš rusų ar vokiečių okupuotos Tėvynės. Panašiai buvo ir su kitais nuo baltųjų ir raudonųjų carų pasitraukusiais tautiečiais. Dabar gi emigruojančius ("dėl trupinio aukso, skanios sriubos šaukšto") - Nepriklausomą Lietuvą paliekančius lietuvius kai kas pagrįstai vadina pabėgėliais nuo pareigos prisidėti (net pakenčiant vargus) prie Tėvynės Lietuvos atstatymo kovos. Kovoje už tautos dvasios ir valstybės gerbūvio pakėlimą negalima laukti politinių patogumų ar vyriausybės paramos. Kovose už laisvę dažniausiai ir kovojiama prieš vyriausybę užgrobiama galias, o ne dėl vyriausybės paramos. Tam reikia ypač išsimokslinusių kovotojų. Deja, per daug tokių pasitraukia iš kovos lauko. Dar gi, susirinkę į PLB seimą kalba apie projektus, kurie atitrauktų likusiuosius Lietuvoje nuo kovos už tiesą ir teisingumą Lietuvoje, kad pakėlus aukso kasinėtojų užsieniuose "moralę" ir išlaisvintų jų "lietuviškumą" trupučiuką ilgiau. Deja, šių dienų emigrantai savo lietuviškumo atsparos stulpus nuspiria vien tik atsuksdami nugarą Lietuvai. Mums įsidėmėtinas Stalino prasitariamas: "Jeigu sugebėsime sunaikinti bent vienos kartos tautinę savigarbą ir patriotizmą, mes būsime nužudę tautą".

Visa bėda, kad ir žiniasklaidoje ir valdžios sluoksniuose pasigirsta balsų, kurie paverčia emigrantus Lietuvos Nepriklausomybės aukomis, jei ne didvyriškais gudruoliais, kurie užkrauna ant Lietuvoje likusiųjų pareigą padėti emigrantams "išlikti lietuviais". Į tai įsikiša Kudirka išpėjimu: "Tas ne lietuvis, kurs Tėvynę bailiai lyg kūdikis apleis".

Iš tikrųjų šiandien emigracija yra nei doleriais, nei rubliais neįkainojamas okupanto dvasinio genocido žalos padarinys. Kremlius mums paliko daug dvasinių nuodų. Tačiau priedu iš daugelio širdžių išrovė vieną iš brangiausių, žygdarbiams pakeičiančių, jausmų: Tėvynės Meilę. Todėl tautoje atsirado daug dvasinių invalidų. Jų emigraciją reikia vertinti to fakto šviesoje. Tačiau klaidinga ir žalinga leisti dvasiniams neregams nurodyti, kokiomis spalvomis likusieji turi dažyti šių dienų ir rytojau-

bei dabartį atsigręžus

► Lietuva, kaip ir pačią emigraciją. Jų reikalavimai (PLB seime) suteikti jiems savų balsų išeivijos patogumų finansavimui LR išdo pinigais yra emigrantų pasikėlimas virš už Lietuvos ateitį kovojančios tautos.

Kas nors turi apie tai ir Seime atvirai pasisakyti. Kuris nors drąsus Seimo narys turėtų pasiūlyti čia jau siūlytą Tėvynės "protų nutekėjimui" sustabdyti būdą: kiekvienas stoja į LR aukštojo mokslo instituciją ar joje jau esąs, pasirašo su LR sutartį, kurioje pasižada mokslus baigęs dirbti Lietuvoje 3 ar 5 metus. Jei nori išvykti, turi pilnai apmokėti jo mokslui valstybės išleista tikrų pinigų sumą su nuošimčiais, o, jei neatsiskaitęs išvyktų, būtų grąžintas Lietuvon kaip skolininkas valstybei ir jį išmoksčius tautai, įskaitant jam priklausančią algą - nuo kiemsargio iki Švietimo ministro - dalį.

Sąžiningi ir save lietuviais laiką Lietuvoje išmoksinti inteligentai ir dabar dar, žinoma, ne iš karto, gali atsilyginti už išmokslinimą LR išdui.

Tačiau geriausia išeitis, kurios tikriausiai daug kas trokšta, būtų Tėvynės pasiilgusių ir Tėvynės meilę tarp svetimųjų atgavusių grįžimas Tėvynėn.

Daugiasėdynė valdžia

Tik pastaraisiais šių metų mėnesiais, kai nebuvo nei ruduo - kaip ruduo, nei politika - kaip politika, pavyko pagaliau suvokti, kodėl, stebint Seimo posėdžių salę posėdžių metu, atrodo "kažkas ne taip". Ogi tas "kažkas ne taip" buvo, manytumei, akis badantis faktas: įstatymo leidžiamosios valdžios posėdžiuose sėdi ir balsuoja įstatymų vykdomosios valdžios dalies, vyriausybės, nariai - ministrai.

Tokią padėtį gal trumpiausiai apibūdina lenkų posakis: "Pats groja, pats šoka". Tai padeda paaiškinti, kodėl yra "sunku" sustabdyti valdžios malimą tuščiomis girmomis ir Seimo komisijų tyrimuose pagauti siūlų galus aukštojo pilotazo korupcijos kamuolyje.

Patogi santuoka

Seime matome nepaprastai patogią santuoką. Pirmiausia, seimūnams nereikia sukti galvų, kaip palengvinti vyriausybėje sėdinčių savos partijos ministrų valstybinį, o gal ir šeimyninį, gyvenimą. Tai atliekama leidžiant abiem pusėm patogius įstatymus. Priedu, ministrai, būdami dargi ir Seimo nariais, gali ir prisibalsuoti kad ir statines doleriuose, euruose ar lituose raugintų "agurkų". Atrodo, kad ir kai kurių ministerijų kelmų Seime atžalėlės neblogai žaliuoja.

Ko dar nėra Seime?

Kad Seimą pavertus valdančiosios kastos privačiu klubu, belieka suteikti Seimo nario mandatus ir Konstitucinio Teismo teisėjams. Derėtų, žinoma, "dėl tvarkos", į Seimo kėdes pasodinti ir VSD, STT direktorius ir valstybės kontrolierius. Tada užtikrintai nebūtų tokio nemalonaus erzelio, kaip dabar piliečiams tenka kartais klausytis. Padėtų "sunormuoti" padėtų, žinoma, jei be kitų jau esančių Seime sėdėtų ir rusiškų dujų kvapu persisunkę "verslininkai". Tačiau negi gražu iš karto ir aiškiai perimti valstybės valdžią?

Kad nepabustų intelektualai

Reikia turėti kantrybės, žingsniuoti mažais žingsneliais, kad tautos inteligentai ir intelektualai galėtų pasiteisinti nieko negirdį ir nieko nematą. Antraip jie turėtų taikyti "kilmingumas įpareigoja" nuostatą, patys prabilti, dalyvauti politikoje bei politiniai šviesti kitus piliečius. O pareigingi inteligentai ir jų apšviesti balsuotojų būriai būtų pradžiai visiems ir bet kokiems Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės ir lietuvių tautiškumo duobkasiams. Jei yra duobkasių, jie tikisi, kad šiandieniniai Lie-

tuvos inteligentai sugebės įtikinti save ir kitus, kad tokie reiškieniai, kaip VSD bandymas šokdinti Seimą (lyg kiaušinis vištą mokyti) ir sėdynėmis į vieną suaugę, lyg "Siamo dvyniai", Seimo nariai ir ministrai yra normalus konstitucinis reiškinys savi valdos formoje, kuri vadinasi "Respublika". Tai gali būti normalu Anglijoje, kuri neturi Konstitucijos ir gyvena parlamentinėje diktatūroje, kurią, keistu būdu, kontroliuoja senos valstybinės tradicijos. O Lietuvos Respublika turi Konstituciją, nors atrodo, kad jos valdžioje yra žmonių, kurie vadovaujasi Stalinišėmis tradicijomis.

Pokalbiai seime

"Respublikos" sąvoka turi gilią šaknis. Šiais laikais daug kas nusirašinėja nuo 1787 m. priimtos JAV Konstitucijos. O joje ypač pabrėžiamas respublikinis valdžios šakų atskyrimas. Pagal "Respublikos" sąvoką atskyrimo principas ir mums galioja. Tačiau LR Konstitucijai kažkokie mandrapypkiai sukėlė galvos skausmą jai įbrukant to pagrindinio principo paneigimą. Nežymime 60-me straipsnyje kalbama, kad Seimo narys negali gauti atlyginimo už kitokius darbus, "išskyrus už kūrybinę veiklą". (Čia geras uždavinys "kūrybingiems" nariams.). Nurodoma, kaip padengiamos jo išlaidos. Ir staiga prasikiša staigmena: "Seimo narys gali būti skiriamas tik Ministru Pirmininku ar ministru". Nieko sau "TIK"! Betrūksta paskyrimų į KT, VSD, STT ar kitur, kur yra "kūrybinė veikla".

Piliečius turėtų pralinksminti 61 straipsnis, kur sakoma: "Seimo narys turi teisę pateikti paklausimą Ministrui Pirmininkui, ministrams..." Pagal tai Seimo posėdis gali virsti TV humoro laida, jei ministrai pradėtų kalbėtis su savimi, kaip parlamentaru. Seimo narys Kirkilas, pavyzdžiui, turi teisę pateikti paklausimą M.P. Kirkilui Valstybės biudžeto ar kitais klausimais. "Ponas Ministre pirmininke, - prašau aiškiai ir be išsisukinėjimų atsakyti, ar tikrai žinote, kas vyksta VSD viduje?" Ir atsisėda. Tada atsistoja M.p. Kirkilas ir... kol matysime ir girdėsime tikrovėje, teks pasikliauti vaizduote. Laimė, kad Konstitucija nesako, jog ministrai "privalo būti" Seimo nariais, o tik, kad Seimo nariai "gali būti skiriami". Tad priklauso nuo teisininkų, žiniasklaidos, Prezidento ir nuo sėdynėmis su ministrais suaugusių seimūnų, kad šis valstybei pavojingas, ar bent jau žalingas, konstitucinis farsas kuo greičiau baigtųsi. Net be Konstitucijos pataisų. Padėtų ir tai, jei patriotai intelektualai liautųsi kalbėti su savimi ir, kaip ragina Popiežius Benediktas XVI, išitrauktų į tautų, bei per tai į viso pasaulio, likimą lemiančią politiką. Nes nelaimė ta, kad politikoje gerų žmonių paliktą tuštumą ne visada užpildo geresni už geruosius. Nereikia toli žvalgytis, kad tai pastebėjus.

ISTORINĖ KONFERENCIJA „ŠIRDY NEŠIOTA LIETUVA“, SKIRTA LIETUVOS VETERINARIJOS AKADEMIJOS DĖSTYTOJAMS, STUDENTAMS – BUVUSIEMS POLITINIAMS KALINIAMS, TREMTINIAMS IR LAISVĖS KOVŲ DALYVIAMS

...Nugrimzk į praeitį, tremtie,
Pilna žiaurumo ir patyčių,
Bet viską saugok, atmintie,
Kaip saugojai paveikslą Vyčio...
Vytautas Cinauskas

Istorija – praeities gaivintoja... Išmanyti istoriją – tai matyti ateitį. Žmogus yra pati didžiausia tautos vertybė.

2006 m. rugsėjo 6 dieną Lietuvos veterinarijos akademijoje įvyko istorinė konferencija „Širdy nešiota Lietuva“.

Konferencijoje dalyvavo apie pusė šim-

prof. dr. Arvydas Anušauskas (žr. nuotr. tribūnoje):

- Kalėjimai, lageriai, tremtis pasiglemžė 300 tūkstančių Lietuvos piliečių. 1941 metais buvo ištremtas 21 veterinarijos gydytojas. Iš 20 lagerininkų Rešiuotuose namo grįžo tik vienas. **Kas penktas**

muziejaus vedėja Vanda Lazdauskienė. Kalėjimus, lagerius, tremtį patyrė 82 Akademijos studentai ir dėstytojai. Ir tai dar ne visi žinomi.

Įdomiai savo mintis išdėstė buvęs „Vieningos darbo sąjungos“ Kauno skyriaus vadovas, griežtas įvykių vertintojas

to kviestinių svečių – buvusių rezistencijos kovotojų. Akademijos studijų prorektorei doc. dr. Gražinai Januškevičienei teko garbė pirmininkauti šiai konferencijai.

Susirinkusiuosius pasveikino Lietuvos veterinarijos akademijos rektorius prof. habil. dr. Henrikas Žilinskas. Jis papasakojo apie Akademijos gyvenimo perspektyvas, mokymo ir mokslo laimėjimus.

Šurpią statistiką ir įdomius faktus pateikė Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre dirbantis

lietuvis buvo kalinys, tremtinys, kas ketvirtas iš jų turėjo aukštąjį išsilavinimą. Tikros mirties stovyklos buvo Sibiro platybės.

Lietuvos veterinarijos akademijos Akušerijos ir ginekologijos katedros docentas dr. Bronius Znadauskas – Laisvės kovų dalyvis – pasakojo apie savo pagrindinę veiklą, areštą, slapstymąsi nuo persekiojimų, pateikė statistinę medžiagą apie rezistenciją, kurią rinko Akademijos garbės profesorius dr. J. Vaitkus ir

veterinarijos gydytojas politinis kalinys Kazimieras Vaišvila. Vorkutos lageryje septynerius metus kalėjusio rezistencijos dalyvio kalba sulaukė gausybės plojimų.

Konferencijoje dalyvavo ir Seimo narys prof. dr. A. Dumčius. Jo retorinė frazė buvo šie rašytojos Žemaitės žodžiai: „Kai grįžau į Lietuvą, Lietuvos neberadau...“

Konferencijoje kalbėjo buvęs Vaislybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas, Laisvės kovų dalyvis veterinarijos gydytojas Jo-

Kalėdų ir Naujųjų metų proga mus pasveikino (Sausio mėn. sveikinimų „Varpui“ tęsinys):

Feliks Krasavin (Izraelis), Teresa Kislovska (Lenkija), Jonas Verbickas, Rūta Post (Kanada), A., R., M. Ulevičiai (JAV), Ulevskių šeima, S.Bastienė, A.Kratulis, Andriuliai,

nas Burokas, kurio laikraštis „Varpas“ leidžiamas ir dabar.

Ekologijos instituto Imunogenetikos laboratorijos vedėjas, Vytauto Didžiojo universiteto Biologijos katedros profesorius habil. dr. Aniolas Sruoga prisiminė, kaip po tremties bandė įstoti į Akademiją.

Pasakė ir rektoriaus e. prof. p. dr. J. Čygo tąkart ištartus žodžius: „Reikia, kad būtų Akademijoje vienas sergėtojas Aniolas (angelas). Ir buvo priimtas.

Sužadino LVA Chemijos katedros dėstytojo doc. dr. Alvido Urbonavičiaus pasako-

jimas. 1943-aisiais jis su tėvais atsidūrė prie Baikalo. Tų dienų tremties vaizdus, kančias ir Tėvynės ilgesį jis perteikė savo šviesaus atminimo tevelio parašytomis eilėmis.

Konferencijoje dalyvavo ir Medininkų tragedijos liudininkas, 2001 m. tolerancijos žmogus Tomas Šernas. Jis vylėsi, kad ateityje gyvenimas viską sustatys į savo vietas, tik tam reikia laiko.

Lietuvos veterinarijos akademijos studentų atstovybės prezidentas, Veterinarijos

fakulteto ketvirto kurso studentas Marjanas Minaika studentų vardu padėkojo visiems susirinkusiems ir palinkėjo stiprios sveikatos.

Konferencijoje dalyvavęs aktorius T. Vaisieta į auditoriją prabilo taip: „Būdamas čia apturėjau atlaikus. Esu nuo Perlojos. Ten daugelio žmonių ir šeimų likimas buvo panašus“. Eilėmis sugrąžino mus į Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto laikus.

Plojimais buvo sutiktas tremtinys, Kovo 11-osios Akto signataras R. Survila.

Tai pirmas toks susitikimas su Akademijos auklėtiniais, dalyvavusiais pagrindinėje veikloje, kentėjusiais alkį ir šaltį, palikusiais auditorijoje atverstus užrašus. Tačiau dauguma jų vėl sugrįžo, kaip ir šiandien, į savo Alma mater.

Konferencijoje dainavo LVA mišrus choras „Juventus“ (vadovas A. Viesulas), partizanų dainas traukė „Kupolės“ ansamblis (vadovas A. Bernatoniš) dalyvavo LVA Studijų skyriaus vedėja skaitovė V. Bakutienė.

Mes Jus pamatėme, išgirdome, džiaugiamės ir didžiuojamės Jumis! Jūs kovojote už tai, ką šiandien turime – laisvą, nepriklausomą, demokratišką Lietuvą. Už tai mes esame Jums dėkingi.

Spaudai parengė

Vanda Lazdauskienė

LVA istorijos muziejaus vedėja

Juozas Rudminas

Žurnalo „Lietuvos veterinarija“

vyr. redaktorius

J. Rudmino nuotr.

Bendra nuotrauka metraščiui

Kalėdų ir Naujųjų metų proga mus pasveikino (Sausio mėn. sveikinimų „Varpui“ tęsinys):

Auštreivičių šeima, E. Čaplikienė, J. Juras, A. Lašas, A. Kentra, A. Sučila, G. Kraponas, V. Rakauskas, J. Sinickas, broliai Paulius ir Karlas, J. Navickienė, G. Timošenko (Ukraina), D. Šiliniene. LLKS už gražius sveikinimus ir gerus linkėjimus dėkoja, visiems linki Aukščiausiojo malonių.

6 Ejimas namo

Ričardas Kalytis

Nors mūsų namų židiniai jau buvo atšalę ir vėjas pelenus senai jau buvo išnešiojęs po visas pasvietes, tie, kurie dar turėjo Viltį, ilgus nelaisvės metus ėjome namo. Iš miškų, iš kalėjimų, iš taigų, iš šachtų, iš užjūrių - visi mes ėjome namo.

Ar jūs matėte Kašubos barljefe išvargusias, gyslotas vis dar judančias kojas? Tai - mūsų vargo motulių kojos. Kur jos begali eiti? Tiktai namo: kur paliktas nelaistytas darželis, nešluotas kiemelis, neužkabintas tvartelis, nelakintas šunelis...

Mačiau jos sūnų, pamestą viduržiemį miestelio aikštėje. Basos suveltos artojo kojos - kruvinos ir sustingusios. Jis ėjo namo...

Mačiau suskeldėjusias Amilios kojas, pilnus tarpupurščius svetimos žemės. Namo ji ėjo kliedesy: "Visi Debeikių bažnyčios žirandeliai dega... aš tokia mažutė su trispalve perjuosta" - merdėdama šviesėjo. Ir išsipildė jos sapnas: žirandeliai švietė, vargonai grojo, visos Debeikių bažnyčios žvakės degė, žmonių minios ją sutiko, Ji parėjo tokia mažutė mažutė, savo austame ab rūse suvyniota, trispalve juosta perjuosta.

Mačiau nuo ilgesio pablūdusio Bružo pamėlusias kojas. Jis čebatus ant pačių per taigos gruodą nešėsi - į Lietuvą skubėjo. Neparėjo. Komendantas raitas varyte parvarė. Užgeso su viltiną ašara: "Jau visai nebetoli Lietuvėlės buvau, jau Užpalių bažnyčios mūrus mačiau". Negera Bružui. Pritilus taiga, perverti jo kaukleliai svetimų medžių šaknų amžinai pasiliko. O taip norėjosi namo...

Ir kai išsipildė ta goda, kai atsivėrė nuo kalnelio tavo sodybos praretėję klevai, kai persižegnojęs tu bučiavai gimtųjų namų staktą, išėjo apšepęs žmogus ir piktai prabilo. O kai nuėjai į sodą ir apkabinai stebuklu išlikusią vaikystės obelį, tave šunimis užsiundė ir akmenimis apmėtė. Tavo namai buvo nebe tavo.

Aš mačiau motiną, raudančią ne žuvusio, o palūžusio. Priešo ginklas - sėti neviltį. Neviltis gimdo keliaklupsčiautoją, kolarantą, išdaviką. Neviltis mus slėgė ilgus metus, nevisi tesėjo. Bet kai įsižiebė Viltis, kodėl mes ne visi buvom su ja? Kodėl dar buvo atkalbinėjančių ir mulkinančių? Vieni ieškojo "politinių sprendimų", kiti pilstė spaudoje tulžingas žinutes, spjaudė mūsų idealus?

Komunistinė šienapjūtė

Ir tu, malonus vaikinė, skambiu lietuvišku vardu, apsiėmęs būti aklo pavargėlio vedliu, jau pirmą jomarko dieną, palikęs akkląjį, nubėgai prie balagano ir pritapai prie šarlatanų. Ar paimsi dar pamestojo šaltą ranką? Ne, per toli su savo balaganu nukeliavai, ir pamestasis giliai į dygius jau įbridęs..

Silpna ir tuščia mūsų ranka, tačiau mes būsimės su tavimi, su tavo nusiminimais ir vargais. Mes visada rašysime, kaip kam Lietuvą sopa. Tikėk, mes išeisime į platų vieškelį, mes pareisime į namus ir pridengę sužvarbusiais delnais įkursime mūsų židinio ugnelę. Mes sušildysime Tave, Lietuva. Ateik ir tu, kuris tąsyk mane šunimis užsiundėi ir akmenimis apmėtėi. Ateik sušilti.

Gimtųjų laukų šauksmas. Nuo mano aukuro dūmai nekyla

Apie gimtųjų laukų šauksmą prabilau nerimtai, čia juokais pasinaudojau nuvalkiota poetų fraze, bevartydamas senus žurnalus šitaip parašyta radau. Neslėpsiu, sužadino aprašyti kaimo vaizdai ir gimtieji laukai. Tiktai šiandien tie laukai su perkalinėjama kuolais ar mūsų dar laukia...

Kai išėjo mano romanas apie Utenos senovę "Juodanugarių laikai", mano redaktorė (kaip kiti rašytojai daro), pasiūlė applan-kyti gimtąją Uteną ir pristatyti knygą skaitytojui. Aš, žmogus atsargus, visko matęs, nutariau pirmiausia nuvykti į pražvalgas. Miesto bibliotekoje prisistačiau ir atsargiai prisipažinau:

- Čia mane su nauja knyga į Uteną varo, ar priimsit?

Matau vedėjos veide nesusipratimą, beveik išgastį:

- Dabar rašo, kas netingi, visokių knygų prirašo...

- Taigi, - sakau, - neseniai mačiau knygą apie stebuklingą šlapimo galią.

- Taip, taip, ir tokias žmonės perka, - pritarė bibliotekininkė.

- Gal čia daugiau turite mano knygų, - bandau didinti savo autoritetą, - sakysime "Verksmo vietą", apie prieškarį kaimą.

- Pala, pala, tai gal tokia raudona? Tarytum mama ją skaitė.

- Na, o baltą "Karklų rožės" - apie pokario laikus, o mėlyną apie tremtį?

Supratau, geriausia kalbėti spalvomis. Ne, tokių gal neturi, gal neprisimena, reikėtų ieškoti kataloge. Dar sugalvojau paeg-zaminuoti bibliotekininkę:

- Gal prisimenate, kas iš uteniškių yra gavęs Žemaitės litera-tūros premiją?

Šis klausimas virto tikru "Klausimėliu". Ak mes, uteniškiai ...Kai nunešiau savo pirmą romaną į redakciją, redaktorius įtar-tinai pažiūrėjo, pabaksnojo į rankraštį:

Uteniškis...o čia pacukų nėra? Vienas uteniškis jau parašė ro-maną apie pokario kovas iš mėnulio aukštumų...

Išsigyniau: "Ne, ne". Dabar vėl nesusipratimas. Pokario re-zistentai keikia prakeikia M.Ivaškevičių, parašiusį romaną "Ža-li", apie mėšlinus pokario banditus, o uteniškių klubas "Indra-ja" jį garbinga premija apdovanojo.

Gimtieji laukai

► Nesupratau, bibliotekininkė tarytum kvietė, tarytum nekvietė į gimtuosius laukus. Važiuoti ar nevažiuoti? Prisiminiau uteniškį draugą Joną, kurį jo sodžiuje dažnai aplankydavau. Kadaiše nuvažiavęs radau sunerimusį sėdintį po liepomis. Vienui vienas, aplinkui tuščia.

- O kurgi kiti? - paklausiau.

Jonas negreit, tiktai pabaigęs "Primą" metė apmaudą.

- Mūsų gi durnius ženyjas, išvažiavo. (Čia jis apie sūnų)

- Na, o tu ko nevažiavai?

- O ko aš važiuosiu, gal gi aš valgyt neturiu ko.

Man taip patiko tas pasakymas, jog dažnai jį kartoju. Kai atvažiavo Bušas pas Gorbačiovą kvietė Jelciną pietų, tas nėjo. Pajuokavau: "O ko gi tas eis, galgi anas valgyt neturi ko". Šitaip ir aš pasakiau savo redaktorei, ir aš turiu ko valgyt. Mano aukuro dūmai į dangų nekyla, nešaukia gimtieji laukai, nevažiuosiu. Pasijuokėm.

Turėjau pasižadėjimą amžinau iš savo motulei paklajoti jos laimės laukuose, parašyti apie jos jaunystės Nemeikščių sodžių, apie 1905 m. Uteną, apie antrąjį lietuvių atgimimą, apie revoliuciją, apie japonų karą. Naudojau žmonių prisiminimus, kuriuos dar spėjau užrašyti Sibire apie 1950 metus. Žinoma, lankiau archyvus, skaičiau tų metų leidinius. Man tai buvo įdomu. O kaip uteniškiams? Padariau, kaip sakant, žurnalistinį tyrimą. Štai ką nustačiau. Utenos knygyne gauti keturi romano "Juodanugarių laikai" egzemplioriai. Vieną nupirko mano giminaitis Šapoka, kitą nupirkau ir padovanojau Šapokos gimnazijai (ilgai direktorių įkalbinėjau priimti dovaną), vienas pasiliko nenupirkęs. Kas nupirko ketvirtąjį egzempliorių, taip ir nenustačiau.

Mano laikais buvo tikrai viena vidurinė mokykla, bet knygų apie šlapimo stebuklingą galią niekas nei rašė, nei pirkė. Dabar, kai šitiek vidurinių, aukštesniųjų, kolegijų - perka. "Kultūrėjame".

Nuo režisierės Almos Eigirdienės aukuro - tiesiai į dangų.

Utenos Žaliaduonių teatras sausakimšas. Pritemdytoj salėj pasigirsta romano "Verksmo vieta" įžanginiai žodžiai. "Mielas žmogau, tu, kuris nubudai prie Vyžuonos ir Utenėlės, kuris čia palikai pėdas dulkėtuose keliuose ir moluotose keliutose, tu neberasi vieškelio, vedančio į mano pasakų sodžių... Ir jeigu tau apsals ta, kuri krūtinėje iki šiol ramiai plakė, tu pasibelsk į mūsų duris, priims, - čia visus priima. Atsisėsk ant plataus suolo, įsikniaubk į kabantį dar motinos atsiųstą abrūšą ir nesidrovėk, sudrėkink daug regėjusį septynnyti. Čia visų mūsų verksmo vieta". Pasiekia žmonių širdis skausmingi žodžiai, suklusta žiūrovai, o scenoje nušvinta dar ramus ir mielas prieškarinis kaimas.

Čia ano meto vaizdai: pirkimas, pardavimas, dukterų išpasoginimas, jų meilės reikalai. Tėvas kaprizingas, dar nepadalijęs valako gainioja marčias, ginčijasi su klebonu, tas neduoda išrišimo, kas paguldo jį į patalą. Tiktai ar tai ne apsimetinėjimas? Mielai kaimo konfliktais daugiau kelia šypsena negu susirūpinimą. Didžiausias įvykis "Telefunkeno" atsiradimas kaimo gryčioje, kuris dar skelbia geras naujienas. Čia nuoširdi kaimo filosofija, kurios viršūnėje gyvenęs Peterburge fortepijonų meistras Bralalis. Tai jis žino kodėl Rusiją užpuolė didžios nelaimės, ogi todėl, kad rusai nesimeldžia, tiktai linkčioja ir ža-

da melstis: "Gospodu Bogu pamolimsia", ir taip be galo. Taigi melskitės, nežadėkit, kad jus paibelis. Čia sava bėda - nutrūkęs šuva miestelio pasileidusiai bobai užpakalį sudrasko. Tėvą Smetonos režimas į kalėjimą pasodina...vienai parai. Na, čia tai jau įvykis. Ėjo tėvas į kalėjimą kaip lietuvis į karą, dėjosi į terbą duonos ir lašinių. Tiktai iš susikrimitimo ir neteisybės nieko nevalgė, viską namo parsinešė, niekam neatidavė, verto žmogaus kalėjime nerado.

Tuo tarpu "Telefunkenas" vis liūdnesnes naujienas pranešinėja, Utenoje bolševikėliai ant vežimų lipa, žada iš Smetonos priespaudos laisvinti. Ir ta miesto pasileidėlė pranašauja: "Dabar mes, darbo žmonės valdysim". Liūdna ir Bralalio filosofija: "Rami buvo mūsų Lietuvėlė, nei tau šturmai, nei žemės drebėjimai, nei patapai, nei katastrofos. Didžiausia katastrofa, bralal, kai muzikui nuo kalno važiuojant atasaja atsikabina. Mat tada anas lieka visai be valdymo - kur vežėčios neša tenai ir ritasi į pakriūtą. Ir tai ne visada, šiaip taip su boba į pasėstą įsitvėrę kai kada iškieravoja". Čia Bralalis ne apie vežimą, apie valstybę ir jos "kieravotojus" kalba. Artėjo liūdna valstybės pabaiga.

Finale pasigirsta pranašingi autoriaus žodžiai: "Nežinojo bernai, jog tai buvo gražiausia jų gyvenimo vasara. Daug, oi daug kam ji taps šventa palaiminga pasaka. Šals jie speigo žemė, pus sutinę, alkani, sukandžioti uodų ištižusioj tundroj, kentės draskomi šunų, gulės suspardyti rūsiuose, bus subadyti ir pamesti turgaus aikštėse. Laimingesniesiems tolimuose kraštuose vaidensis šventos žemės vizija. Tėvynę nukankintą ir išniekintą jie dar pamatys sulinę ir prazilę. Tiktai nebe visi, tiktai nebe visi".

Daug kartų žiūrovai, prapliupę juoku, ilgai tyli, daug kas šluostosi ašaras. Jie pabuvojo tenai, kas daugeliui jau buvo primiršta, jaunimui nematyta. Ilgai sveikino autorių, net apsikabinę, režisierę ir dėkojo aktoriams. Graudu ir linksma iki ašarų

Nepamiršamos gyvenimo akimirkos. Verta dėl jų gyventi ir kurti. O kaip Jūs, pripažintieji rašytojai, ar verkėt džiaugsmo ir liūdesio ašaromis?

M.K.Čiurlionis. Auka.

Geras biudžetas - ne visiems

Doc. dr. Juozas Listavičius

Lietuvos Respublikos Seimas 2006 m. gruodžio 7 d. patvirtino 2007 metų valstybės biudžetą (VB) ir savivaldybių biudžetus (SB). 2007 metų nacionalinio biudžeto (NB) pajamos sudarys 22 168 mln. Lt ir asignavimai - 23 609 mln. Lt. VB patvirtintos pajamos - 19 214 mln. Lt. Jos, lyginant su 2006 m. VB pajamomis, yra 2128 mln. Lt arba 12,3 proc. didesnės. VB patvirtinti asignavimai - 20655 mln. Lt. Jie atitinkamai - 1822 mln. Lt arba 9,7 proc. didesni.

SB 2007 metų patvirtintos pajamos - 2954 mln. Lt ir asignavimai, įskaitant VB tikslines dotacijas, sudaro 5130 mln. Lt.

Bendri patvirtinti 2007 metų VB finansiniai rodikliai yra neblogi. Tačiau to negalime pasakyti apie atskirų valstybės funkcijų finansavimą. Vien bendroms valstybės paslaugoms skirta per 30,2 proc. nuo visų VB asignavimų sumos. Sveikatos apsaugai skirta tik 6,3 proc. nuo visų VB asignavimų sumos. Nors švietimui asignavimai buvo numatyti 9,6 proc. nuo visų VB asignavimų sumos, finansavimo švietimui buvo tikėtasi didesnio. Jis nežymiai buvo padidintas VB tobulinimo ir tvirtinimo metu.

Stipriai buvo nuvilti smulkiau ir vidutiniu verslu užsiimančios verslininkai, kurie sukuria nemažą dalį bendro vidaus produkto (BVP). 2007 metų VB smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai ir skatinimui skirta tik 15,1 mln. Lt. Tuo tarpu paminėto verslo plėtra suinteresuota Lietuvos Respublikos visuomeninė organizacija siūlė verslo plėtrai 2007 metais VB skirti bent 1 proc. BVP, t.y. per 750 mln. Lt. Ji taip pat siūlė investuoti į konkurencingumo didinimą - verslą, eksporto skatinimui ir investicijoms dar po 1 proc. BVP.

Vargu ar galima teigiamai vertinti 2007 metų VB kaip deficitinį biudžetą. Jo deficitas sudaro 1441 mln. Lt. Be to, nepakankama apimtimi 2007 metais mažinama valstybės skola jos žmonėms (indėlių atkūrimas, kompensacijos už valstybės išperkama žemę, miškus ir vandens telkinius bei už nekilnojamąjį turtą). Paminėtai skolai 2007 metais VB numatyta skirti 777 mln. Lt. Tačiau 2008 metams palikta visa likusi žmonėms valstybės skolos dalis - per 950 mln. Lt.

Nors socialinės apsaugos funkcijai 2007 metų VB skirtas finansavimas ženkliau padidintas, lyginant su 2006 metų VB finansavimu, bet skurstančių skaičiaus mažinimui to nepakanka. Jeigu vidutinis darbo užmokestis (VDU) 2006 metų neto

išaugo iki 1240 Lt, tai vidutinė senatvės pensija (VSP) gruodžio mėnesį sudarys 515 Lt. Vidutinė VSP ES valstybėse sudaro ne mažiau pusės VDU. Lietuvoje to niekaip nesigauna. O ir 2007 metais padidinus VSP dar 60 Lt, jos atsilikimas nuo VDU nemažės. Žinant dujų, transporto, maisto produktų, komunalinių paslaugų kainų ir infliacijos augimą, skurstančių pensininkų ir mažas pajamas gaunančių žmonių skaičius 2007 metais vargu ar sumažės. Valdančiųjų išgirtas 2007 metų valstybės biudžetas geras, bet ne visiems.

Patvirtinus 2007 metų VB, Lietuvos dirbantieji buvo nuvilti dėl 2007 metų valstybės mokesčių mažinimo tāsos sustabdymo.

Ne iš gero gyvenimo iš Lietuvos išvyko per 0,5 mln. žmonių į užsienį uždariauti. Dėl žmonių migracijos Lietuva į metus praranda per 21 mlrd. Lt BVP. Tuo pačiu praranda per 6 mlrd. Lt NB ir 5,3 mlrd. Lt VB pajamų. Jeigu nebūtų praradimų, 2007 metų VB švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos finansavimą būtų galima padvigubinti. Nelabai realiai atrodo ir siūlymas gimstamumo skatinimo programos priėmimas, siekiant sumažinti Lietuvoje gyventojų natūralų mažėjimą.

2007 metus VB bendras finansinių rodiklių padidinimas neturėtų užmigdyti Lietuvos žmonių, kaip būsimų savivaldybių tarybų rinkimų rinkėjų. Vargu ar pagerins skurstančiųjų padėtį ir įsteigta Pensininkų partija. Turintys gyvenimo išminties, patriotizmo ir energijos savo patirtį galėtų perduoti Lietuvos jaunimui, kuriam priklauso jos ateitis. Tik sukūrus galima naudotis kūrybos vaisiais ir skirstyti juos kitiems. Realiam gyvenime viską turėtume vertinti sveiku protu, o ne emocijomis, pykčiu ar kerštu.

Sausį LLKS nariai dalyvavo:

Konferencijoje, skirtoje Helsinkio konferencijos trisdešimtmečiui paminėti; Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos 80-mečio minėjimo renginiuose Kaune;

Sausio 13-osios įvykių minėjime Seime, Antakalnio kapinėse ir prie laužų;

Poeto, Atgimimo ir Laisvės šauklio Kęstučio Genio mirties dešimtmečio minėjime;

Publicisto Viliaus Braženo viešojo paskaitoje A. Mickevičiaus v. bibliotekoje Vilniuje;

LiJOT parodoje "Misija - Sibiras" Ukmergės Dukstynos pagrindinėje mokykloje;

Lietuvos Sąjūdžio tarybos posėdžiuose;

Bendradarbiavo su Lietuvos ir užsienio periodine spauda.

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinėse koncentracijos stovyklose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. - pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn. **Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244. Adresas:** Architektų g. 14-60, Architektų g. 8-4, LT-04210 Vilnius. **Tel.:** 244 46 19, 244 21 57. **Faksai:** 244 46 19, 244 21 57. **Redaguoja redakcinė kolegija. Dizaineris Gediminas Ruzgys. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.**

148-ojo „Varpo“ numerio redaktorius - Algimantas Zolubas Skaitkite „VARPA“ internete: www.lrs.lt/rezistencija lietuvių, anglų ir rusų kalbomis

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666) Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas HANSABANKAS, Karoliniškių KA. Sąskaita Nr. LT 62.73000.10002492325

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13b, Vilnius. Tir. 700 vnt.

Aukos **VARPUI**

Dėkojame aukojusiems:

L.Bartkienė - 100 Lt, A.Mirončikienei - 20 Lt, R.Aniuliu - 50 Lt, J.Jurui - 50 Lt, A.Rauličkiui - 40 Lt, V.Razukui - 20 Lt, A.Sapka - 50 Lt, D.Gužui - 10 Lt, A.Siusai - 20 Lt, J.Kojalienei - 10 Lt, B.Latviui - 10 Lt, V.Masikonui - 20 Lt, N.Gudonytei - 25 Lt, G.Sakalauskienei - 20 Lt, E.Imbrasienei - 25 Lt, R.Kizaitienei - 50 Lt, N.Sadūnaitei - 50 Lt, M.Janėnaitei - 35 Lt, A.Svarinskui - 20 Lt, S.Šibakovskienei - 50 Lt, G.Meškauskienei - 20 Lt, B.Eriksonienei - 10 Lt, A.Povilavičiūtei-Erelienei - 30, S.Averkienei - 10 Lt, G.Vokietaitytei - 100 USD čekis.

Dėkojame p. Rimantui Čeburniui už visam laikui aukojamą dalį savo pensijos "Varpo" leidybai.

Dėkojame visiems "Varpo" bičiuliams, pervedusiems mėnraščio leidybai 2 proc. nuo savo pajamų mokesčio.

Sveikiname Sveikiname Sveikiname Sveikiname

Viktoras Ašmenskas
1912-02-19

Juozas Jurą, jam
suteikus vyr. leitenanto laipsnį

Algimantas Keina
1937-02-21

Juzefa Sabaliauskienė
1927-02-20

Modestas Keršys
1987-02-01

Mečislovas Torčilovas
1942-02-27

Pranas Žiauberis
1917-01-28

Antanas Sučila
1917-02-20

Dėkojame Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerijai už pagalbą išleidžiant ir atspausdinant pačios didžiausios apimtys - 48 p. 2006 m. 12-tą "VARPĄ".

Dėkojame Mintautui Daulenskiui už pagalbą išleidžiant ir atspausdinant 2007 m. 1-ąjį "VARPĄ".

Lemtingi pradmenys

Jau visu balsu kalbama, kad krikščionybė patiria krizę, akivaizdu kad viešai garbinama Mamona (pinigai), kad ji ypatingais būdais saugoma, ją įvairiausios kompanijos apdraudžia. Draudimo kompanijos dar apdraudžia buitines reikmenis, gyvybę ir sveikatą. Viskas - šiam, žemiškam gyvenimui, viskas tam, kas laikina. Draudimu amžinajam gyvenimui, nors visiems žemiškasis yra ribotas, mažai besirūpinama. Lietuvoje dešimtmečius trukęs ateistinis tvanas, o, atgavus nepriklausomybę, vakarietiškas liberalizmas Bažnyčią, vienintelę instituciją besirūpinančią draudimu amžinajam gyvenimui, stumia iš gyvensenos. Gimusių vaikelių tėvai dažnai iš tradicijos dar pakrikštija, apdraudžia Sodoje ar kitokioje kompanijoje, banke atidaro taupomąją sąskaitą iki pilnametystės, o dvasinis ugdymas, ruošimas ir draudimas amžinajam gyvenimui pamirštas, tarsi viskas pasibaigtų šioje žemėje. Žmonės laisva valia renkasi draudimo būdą, tačiau ji pasirinkti turėtų padėti Bažnyčia, kiekvienas tikinčiųjų bendruomenės narys.

Vaiko apsisprendimą ko mokytis, kaip elgtis privalo reguliuoti tėvai, nes jo nuovoka dar nebrandi, jis dar neskiria gėrio nuo blogio, nepažįsta gyvenimo tiesų. Ir būna skaudu ir apmaudu, kai tėvai pamato, kad tas vaiko gyvenimo tarpsnis, kai formuojasi pasaulėjauta ir pasaulėžiūra praleistas nemačiom negirdom, kad vaikas nuėjo klystkeliais, kad nieko pataisyti nebeįmanoma. Atsainus valstybės požiūris į vaikų dorovinį ugdymą, į krikščioniškų vaikų organizacijų mokyklose skatinimą ir palaikymą jau duoda kraupius vaisius (nuo rūkymo, narkotikų vartojimo iki plėšikavimo, prievartavimo, žudymų ir nusižudymų). Negausūs Lietuvoje krikščioniški leidiniai, jų neterminuoti fondai, nepopuliarinama prenumerata nuolat mažėja. Keilioliktai atgaautos nepriklausomybės metais prablaista apie valstybės pamatą, turinį ir demokratijos garantą - pilietinę visuomenę. Tačiau nekalbama, kad be dorovės pradų negali veikti demokratijos mechanizmas, negali formuotis nei pilietinė visuomenė, nei egzistuoti pati valstybė. Dorovinis pradinukų ugdymas patikėtas ne visuomet tinkamai tam darbui pasirengusiems katechetams, nes kunigų trūksta, patriotiniam ir pilietiniam ugdymui taip pat minimalus dėmesys, net Pagrindiniam įstatymui - Lietuvos Konstitucijai - neskiriama pakankamai pamokų, nėra egzaminų. Švietimo reforma neva vyksta, apie ją skalambijama nuo pat nepriklausomybės atgavimo. O viską reikia pradėti nuo vaikystės, nuo pradžios mokyklos.

Iki šiol vaikamsėjo katalikiškas laikraštėlis "Kregždutė", tačiau nuo š.m. liepos mėn. dėl lėšų stygiaus šis katalikiškos krypties leidinėlį numatoma uždaryti. Bažnyčia pagal sovietinę tradiciją tebepuolama, žiniasklaidoje tebeniekinama, todėl jai nėra lengva į vaikų ugdymą ne vien dėl pajėgų stygiaus įsiterpti. Tačiau per Bažnyčios poveikį katechetams, o pastarųjų poveikį mokiniams "Kregždutės" prenumeratą galima gausinti, veiksmingai padėti ją išlaikyti. Grįžtamuojų ryšiu bus keliama vaikų dorovė, tvirtinami pilietiškumo pradai.

Labai išpopuliarėjo, ypač prieš Kalėdas ir Naujuosius Metus, aukštųjų ponų ir ponių fondų labdara vaikų darželiams, mokykloms. Tačiau tos dovanos dažniausiai būna medžiaginės, vienkartinės; trūksta fondų laikytojams nuovokos dovanoti tai, kas iškart nesuvalgo, nesudėvima, neišmetama į atliekas.

Ne paverkšlenimo dėlei šis rašinėlis. Kaip eilinis Lietuvos pilietis kreipiuosi į Lietuvos Vyskupų Konferenciją, prašydamas įpareigojancio pavedimo kunigams, katechetams, populiariai bei padėti plėsti katalikiškos krypties leidinuko "Kregždutė" prenumeratą.

Kreipiuosi į Ponios Almos Adamkienės fondą prašydamas užprenumeruoti "Kregždutę" visų Lietuvos pradinių mokyklų bibliotekoms. Iš anksto dėkodamas už atsiliepimą, viliojau ir tikiu, kad Jūsų geranoriška pagalba ir jos poveikis ženklins tikrą švietimo reformos pradžią, nes tautos ir valstybės ateitį didele dalimi lemia jaunuomenės ugdymo pradmenys.

Algimantas Zolubas

1

2

3

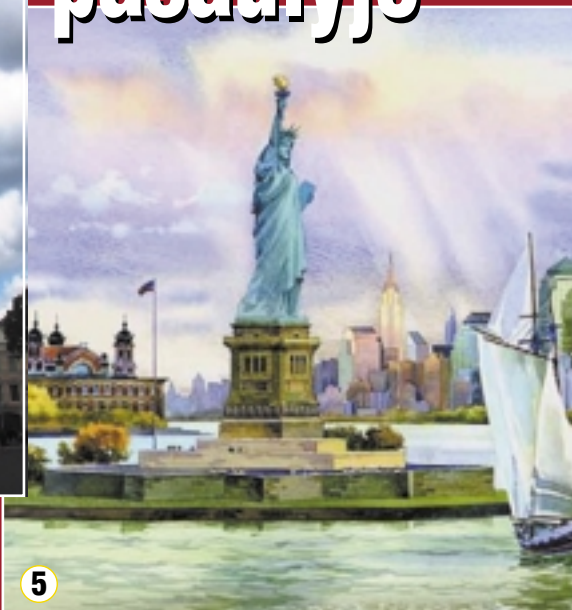
Laisvės paminklai Lietuvoje ir pasaulyje

1. Lietuva. Kaunas.
2. Lietuva. Rokiškis.
3. Lietuva. Alytus.

4

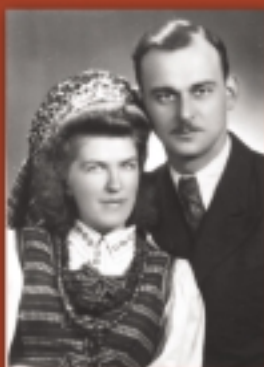
4. Latvija. Ryga.
5. JAV. Niujorkas.
6. Rusija. Novgorodas.

5

6

1947 m. vasario 16 d. - 2007 m. vasario 16 d.
Su deimantinėmis vestuvėmis sveikiname
lietuvių kalbos mokytoją ekspertę
Ilasę Danutę Ruzgionę ir
architektą, dim. vyr. lt. 1941 m. birželio 23-28 d.
sukilimo, Laliakalnio žvalgybos būrio vadą
Kazimierą Gediminą Ruzgį ir
linkime geros sveikatos ir tęsti darbą Tėvynės labui.
Lietuvos Laisvės kovotojų sąjunga, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga,
Krašto apsaugos būrių klubas ir VARIPO* redakcija

1947-02-16

2007-02-16

